

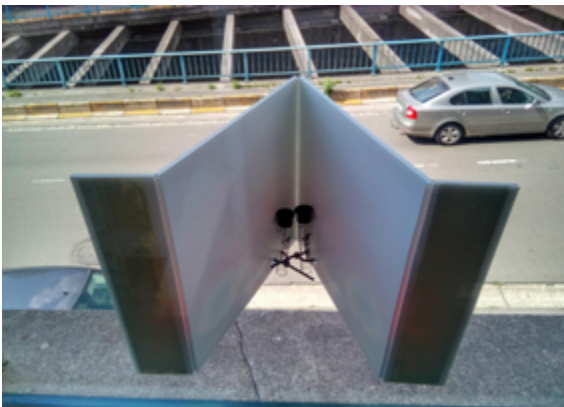
MON AIR, MA RUE

Waalse burgers meten de luchtvervuiling in hun steden

Van 17 augustus tot 14 september 2018 hebben ongeveer zeventig burgers de luchtkwaliteit in hun straat gemeten. De mensen die aan deze studie hebben deelgenomen, wonen in een van de zes grootste Waalse steden: Doornik, Bergen, La Louvière, Charleroi, Namen of Luik. Zij wonen in het centrum of in een drukke straat.

Methodologie

Om de luchtkwaliteit in hun straat te meten, installeerden de deelnemers een passief meetapparaat aan de gevel van hun huis.

Twee meetbuisjes werden met behulp van kabelbinders bevestigd aan een puntig paneel, vergelijkbaar met een immopaneel. Omgedraaid naar beneden en open, verzamelden de buisjes luchtvervuiling en meer in het bijzonder stikstofdioxide (NO₂). Dit gas is een goede indicator van vervuiling veroorzaakt door het autoverkeer en haar aanwezigheid bevestigt dat ook andere vervuilende stoffen aanwezig zijn.

De buisjes werden vervolgens verzameld en ter analyse voorgelegd aan het Nederlandse studiebureau Buro Blauw, gespecialiseerd in metingen van luchtkwaliteit. Zij bepaalden de NO₂-concentraties voor de meetperiode en rekenden deze nadien om tot gemiddelde jaarlijkse concentraties. Op deze manier kon men vergelijkingen maken met de EU-grenswaarde. De resultaten werden ook vergeleken met die van verschillende officiële meetstations voor luchtkwaliteit.

Tot nu toe is de door de Europese Unie vastgestelde jaarlijkse grenswaarde voor NO₂ gelijk aan de waarde aanbevolen door de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO), met name 40 µg/m³. Sinds 2005 streeft de WHO er echter naar om deze norm te verstrengen omdat NO₂ een indicator is van luchtvervuiling die verband houdt met het wegverkeer en omdat luchtvervuiling de gezondheid schaadt¹, zelfs bij concentraties onder de grenswaarde van 40 µg/m³.

¹ Voor meer info, lees de studie van Greenpeace "[Every Breath a Threat – Een adembenemende studie](#)".

Het [Vlaamse Ontwerp Luchtbeleidsplan 2030](#) houdt hier rekening mee: “Zolang de WHO geen nieuwe advieswaarde voor de langdurige blootstelling aan NO₂ heeft bepaald, nemen we hierbij 20 µg/m³ als streefdoel aan. Het [HRAPIE-onderzoek van de WHO](#) schuift die waarde naar voor als de drempel vanaf wanneer het risico op vroegtijdige sterfte door een langdurige blootstelling aan NO₂ in rekening moet worden gebracht bij kostenbatenanalyses.” De Vlaamse overheid erkent nu dus officieel 20 µg/m³ als de drempel waar bij een overschrijding de effecten op de gezondheid reëel zijn. Ook de Nederlandse Gezondheidsraad² heeft geadviseerd om de huidige grenswaarde te halveren.

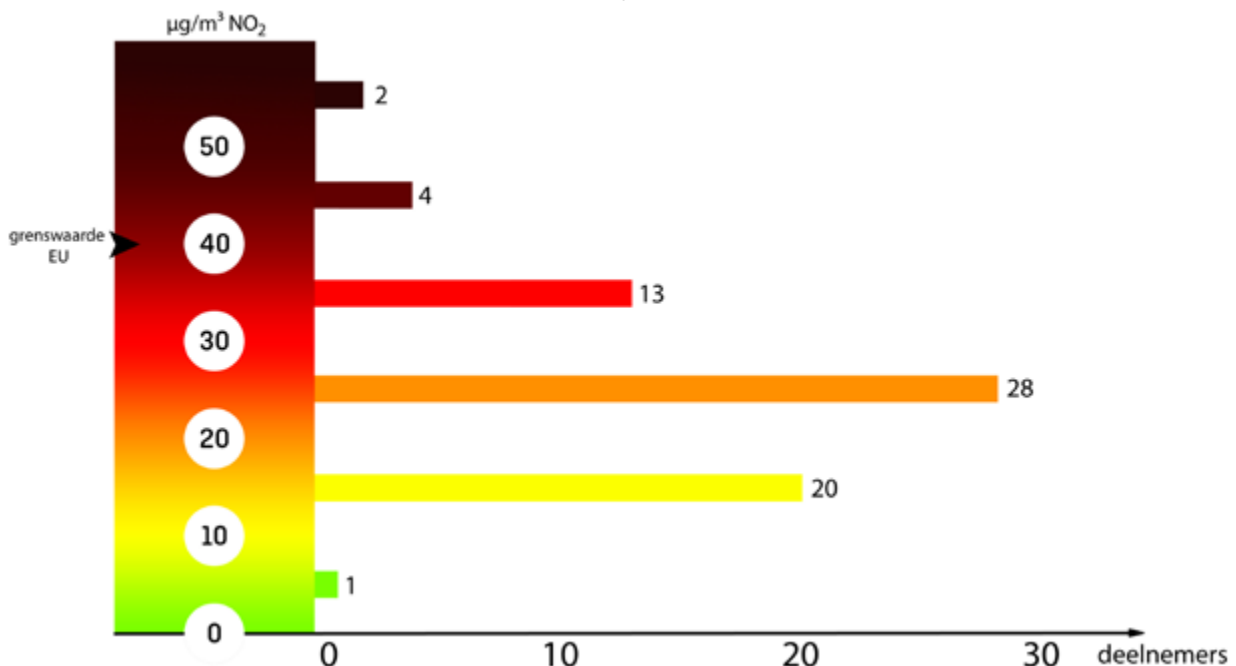
Bij de interpretatie van de resultaten houden we rekening met deze informatie en met het feit dat in de stad veel kwetsbare personen aanwezig zijn, onder wie kinderen die zwaar getroffen worden door luchtvervuiling.

Wij gebruiken 5 categorieën:

- Boven 40 µg/m³ - wettelijk onaanvaardbaar
- Tussen 30 µg/m³ en 40 µg/m³ - slechte luchtkwaliteit
- Tussen 20 µg/m³ en 30 µg/m³ - matige luchtkwaliteit
- Tussen 10 µg/m³ en 20 µg/m³ - aanvaardbare luchtkwaliteit
- Onder 10 µg/m³ - goede luchtkwaliteit

Resultaten

Het gemiddelde van alle meetpunten toont een jaargemiddelde concentratie van 26,30 µg/m³ in de onderzochte Waalse steden (Doornik, Bergen, La Louvière, Charleroi, Namen, Luik).

² Gezondheidsraad. Gezondheidswinst door schonere lucht. 23 januari 2018. Nr 2018/01.

We stellen vast dat veel plaatsen in de Waalse steden kampen met luchtvervuiling die boven de meest recente gezondheidsaanbevelingen ligt. Op sommige locaties worden ook de Europese normen overschreden, hoewel de officiële meetpunten dit niet signaleren. Uit onze steekproef blijkt het volgende:

- 30,9% ademt lucht in van goede of aanvaardbare kwaliteit;
- 60.3% ademt lucht in van matige of slechte kwaliteit;
- 8.8% ademt lucht in van zeer slechte kwaliteit waarvan de drempels de wettelijke limiet overschrijden.

Jaargemiddelde concentraties NO₂ per stad

Stad	Gemiddelde concentraties NO ₂
Luik	37.11 µg/m ³
Namen	32.37 µg/m ³
Charleroi	32.00 µg/m ³
La Louvière	24.63 µg/m ³
Bergen	22.89 µg/m ³
Doornik	20.05 µg/m ³

In Luik, Namen en Charleroi stellen we overschrijdingen vast van de Europese grenswaarde en van de waarde die de WHO aanbeveelt. Dat weerspiegelt zich in het jaargemiddelde van de concentraties per stad. De gemiddelde concentratie in Doornik licht het dichtst bij de drempel van 20 µg/m³.

Analyse

De concentraties van luchtvervuiling door NO₂ zijn afhankelijk van verschillende factoren, zoals het volume en de nabijheid van het verkeer, maar ook de bebouwing. Sommige straten zijn street canyons of hebben vergelijkbare kenmerken. Een street canyon is een straat die aan beide zijden omsloten is door relatief hoge gebouwen. De verversing van de lucht in zo'n canyon wordt bemoeilijkt. De uitlaatgassen blijven hangen en circuleren door de straat. Wind waait over de gebouwen heen en aangevoerde verse lucht vermengt zich niet of nauwelijks met de lucht in de canyon.

Uit de metingen blijkt dat Wallonië de Europese grenswaarde op sommige plaatsen aanzienlijk overschrijdt. Veel Waalse burgers worden blootgesteld aan een concentratie van vervuiling die hun gezondheid en deze van hun kinderen beïnvloedt. Elk niveau van vervuiling boven 20 µg/m³ heeft immers negatieve effecten op de gezondheid. Deze bevindingen zijn verontrustend, aangezien 53,9% van de Waalse bevolking in stedelijk gebied woont³ en de stedelijke bevolking met de jaren alleen maar zal toenemen⁴. De gemeten waarden zijn

³ Laatste beschikbare regionale gegevens op 01/09/2018 op de website van [het Waals Instituut voor Evaluatie, Toekomstwetenschap en Statistiek \(IWEPS\)](#).

⁴ Tegen 2050 zal 68% van de wereldbevolking in steden wonen, vergeleken met 55% vandaag. Bron: onderzoek van de [VN](#).

geen geïsoleerd gegeven: ze vormen een beeld van de vervuiling door stikstofdioxide op vergelijkbare plaatsen met veel verkeer, zoals in stadscentra of langs grote verkeersaders.

Het Waalse Gewest sloot zich deze maand aan bij de [BreathLife-campagne](#) onder leiding van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) en de Verenigde Naties (VN). Het doel van deze wereldwijde campagne is “steden en individuen mobiliseren om onze gezondheid en onze planeet te beschermen tegen de gevolgen van luchtvervuiling”. Hoewel dit een positief signaal is, betekent deze deelname niet veel als de Waalse steden en het Waalse Gewest niet snel krachtige maatregelen nemen om de gezondheid van hun burgers te beschermen, in het bijzonder deze van jonge kinderen.

Aanbevelingen

Uit onze meetgegevens blijkt duidelijk dat de Europese grenswaarden niet altijd nageleefd worden, in tegenstelling tot wat de officiële meetgegevens doen uitschijnen. Op basis van de meest recente gezondheidsaanbevelingen kunnen we besluiten dat het merendeel van de Waalse stedelingen op dit moment ongezonde lucht inademen.

- De officiële meetpunten moeten representatief zijn voor de daadwerkelijke blootstelling van stedelingen en men moet hen informeren over de situatie en de risico's die ze lopen.

Om burgers in Wallonië gezondere lucht te bezorgen, moeten beleidsmakers dringend aan de slag.

Op het lokale niveau:

- Invoeren van circulatieplannen en (ultra-)lage emissiezones om het aantal wagens te verminderen en geleidelijk aan wagens met verbrandingsmotoren te bannen⁵;
- Stimuleren van wandelen en fietsen en zorgen voor veilige en doorlopende infrastructuur voor voetgangers en fietsers;
- Creëren van nieuwe groene ruimten en de bestaande groene ruimten behouden;
- Verlagen van de snelheid van gemotoriseerde voertuigen.

Op het regionale en federale niveau:

- Versterken van het openbaar vervoer;
- Aankondigen van een uitstap uit diesel en op termijn ook uit benzine;
- Stoppen met het promoten van bedrijfswagens.

De Greenpeace-publicatie “[Kerngezond: 10 maatregelen voor een gezonde mobiliteit in Belgische stadscentra](#)” biedt ook inspiratie om een duurzame stedelijke mobiliteit uit te bouwen.

⁵ De stad Parijs heeft een verbod aangekondigd voor dieselwagens vanaf 2024 en voor benzine wagens vanaf 2030.

Context

Vermits het probleem van luchtvervuiling wordt onderschat in Wallonië, heeft Greenpeace in september 2017 een ingebrekestelling gestuurd naar de Waalse minister van Milieu Carlo di Antonio. De officiële stations voor het meten van de luchtkwaliteit in het Waalse Gewest bevinden zich in zones met weinig verstedelijking of ver verwijderd van het verkeer. Dit is dus niet representatief voor de concentraties aan vervuiling waar vele mensen dagelijks aan worden blootgesteld: mensen die wonen en werken in stedelijk gebied met veel wegverkeer.

Terwijl de burger zich in Brussel en Vlaanderen zorgen maakt over de luchtkwaliteit, lijkt Wallonië niet meteen verontrust te zijn. En dat is best begrijpelijk: volgens de officiële stations die NO₂ meten, overschrijdt Wallonië de door de Europese Unie bepaalde jaargemiddelde grenswaarde niet. Deze grenswaarde ligt op 40 µg/m³. Als gevolg hiervan zijn de Waalse burgers zich niet bewust van de vervuiling waaraan ze worden blootgesteld.

Met deze meetcampagne wilde Greenpeace aanvullende informatie bieden aan Waalse burgers. Wallonië wordt net als in Vlaanderen en Brussel overspoeld door talloze dieselwagens, de voornaamste verantwoordelijke voor vervuiling door NO₂. Er is dus geen reden om te denken dat Waalse steden worden gespaard van die ongezonde uitlaatgassen.

Perscontact: Sarah Jacobs - sarah.jacobs@greenpeace.org ou 0496/26.31.91.

Voor alle vragen betreffende de studie: Elodie Mertz - elodie.mertz@greenpeace.org